

Служби безпеки України : Указ Президента України від 9 жовт. 2019 р. № 739/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739/2019#Text>.

2. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків ; Дніпропетр. : Панов, 2015. 316 с.

3. Проект Закону про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» від 13 берез 2022 р. № 7147. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39210>.

Базір Вікторія Богданівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

Кривицький Ю. В.

ЗАСОБИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Абітурієнти, поповнюючи ряди курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, мають бути готові до дотримання внутрішньої дисципліни та розпорядку дня у своєму майбутньому закладі найближчі три – чотири роки. До закладів зі специфічними умовами навчання належать такі заклади, які здійснюють підготовку фахівців саме для правоохоронних органів – Служби безпеки України, податкової, поліції тощо. До такого виду освітніх закладів належить і Національна академія внутрішніх справ (далі – НАВС, академія), яка має свої відділення по всій території України. Саме тут готують спеціалістів вищого профілю, які потім будуть працювати на благо суспільства та держави. Тому особливу увагу приділяють правовому вихованню курсантів уже з перших днів їх навчання, оскільки вони є майбутніми охоронцями права та порядку.

Чіткої дефініції «правового виховання» в літературі зустряти неможливо. Адже однозначної відповіді на питання що це жоден з науковців і дослідників дати не може. Так, О.Ф. Скакун запропонувала таку дефініцію цього поняття: правове виховання – це цілеспрямований постійний вплив на людину з метою формування в неї правової культури і активної правової поведінки. У свою чергу Н.П. Волкова вважає, що правове виховання – це виховна діяльність сім'ї, школи, правоохоронних органів, спрямована на формування правової свідомості та правомірної поведінки дітей. На думку О.П. Масюкевич, правове виховання – це діяльність, спрямована на підвищення рівня правосвідомості та правової культури за допомогою правових засобів впливу [1, с. 14].

На підставі аналізу цих дефініцій можна дійти висновку, що сутністю правового виховання курсантів є навчити їх поважати закони та підзаконні нормативно-правові акти України, та дотримуватися їх, виробити в них стійку орієнтацію на законслухняну поведінку. Усіх цих цілей можна досягнути за допомогою засобів правового впливу. Засоби – це те, що застосовується для досягнення поставленої мети [8, с. 242]. Це досить широке поняття, що включає в себе всіляку педагогічно доцільну організацію методичних шляхів впливу на формування правової свідомості та правової поведінки, а також формування соціально-правової активності, найчастіше у процесі правоохоронної діяльності.

С.М. Легуша та М.О. Супрун у своїй науковій праці зазначають, що засоби правового виховання курсантів – це організована методична система, яка об'єднує предмети, технічні можливості, а також різні шляхи передачі змісту правових норм, інформації, тобто все те, що використовується для реалізації та досягнення правовиховної мети [5, с. 39].

Звичайно, засоби правового виховання необхідно співвідносити з метою, адже, з одного боку, без необхідних засобів не реалізується мета, а з іншого – відсутність самої мети негативно впливає на засоби. Однак необхідно підкреслити, що використання лише засобів у правовиховній роботі з курсантами НАВС не може в повній мірі забезпечити досягнення поставленої мети. З плином часу їх кількість поступово збільшується, вони стають прогресивнішими, що дає змогу

позитивно впливати на процес виховання, але водночас ускладнюється їх вибір на кожен окремий випадок.

До числа найпоширеніших засобів правового виховання, що застосовуються до всіх курсантів належать:

- нормативно-правові акти, акти застосування норм права;
- засоби масової інформації (телебачення, газети, журнали, інтернет);
- культурно-освітні заклади (театри, кінотеатри, будинки культури);
- наукова та навчальна література [5, с. 40].

НАВС готує майбутніх правоохоронців, які заприсягнулися служити на вірність Українському народові та державі. Слід відмітити, що протягом усієї своєї професійної діяльності, випускники структури Міністерства внутрішніх справ України будуть користуватися двома нормативно-правовими актами: Законом України «Про Національну поліцію» та Конституцією України, як таким законом, що має вищу юридичну силу в країні. Тому курсанти повинні дотримуватися всіх норм, що зазначені в цих законах, і постійно їх застосовувати у своїй професійній діяльності. Однак слід також виокремити і ще декілька важливих документів, які допомагають майбутнім правоохоронцям забезпечувати порядок і діяти згідно з вимогами чинного законодавства: це Кодекс України про адміністративні правопорушення, завданням якого є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством [2]; Кримінальний кодекс України, завданням якого є правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від кримінально-протиправних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання кримінальним правопорушенням [3]; Кримінальний процесуальний кодекс України, завданнями якого є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав,

свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [4]; Сімейний кодекс України, що визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів [7], а також Правила дорожнього руху, положень яких повинні дотримуватися всі учасники дорожнього руху та майбутні правоохоронці [6].

Засоби масової інформації позитивно впливають на правове виховання курсантів академії. Однак через те, що в останнє десятиліття особливої популярності набула мережа Інтернет, можна загубитися в потоці інформації. Адже, якщо в газетах друкують інформацію, яка пройшла схвалення редакторів, власника газети, має автора та є офіційною, то в Інтернеті кожна людина може поширювати дезінформацію. Тому досить часто наголошують на тому, що довіряти потрібно лише офіційним джерелам, і загалом фільтрувати інформацію. Однак курсанти часто ігнорують об'єктивні засоби масової інформації, та користуються не законами чи кодексами, а першими-ліпшими сайтами, для того, щоб віднайти інформацію, оскільки це зробити простіше.

З метою вплинути на правове виховання своїх підопічних керівництво академії організовує походи в театри, кінотеатри, музеї, виставки. Адже постійне перебування в соціумі, з незнайомими людьми, в доволі незвичних місцях формує в курсантів стійкість, повагу до оточуючих та до культурних надбань людства. Такі заходи досить поширені на всіх курсах навчання в академії. І зазвичай відбуваються декілька разів на рік.

Наукова і навчальна література є чи не найголовнішим джерелом, що дає відповіді на правові питання. Адже саме у працях науковців ми можемо віднайти відповіді на майже всі питання, які нас цікавлять. Зрозуміти природу права, його суть і

зміст. Віднайти цікаві матеріали, дізнатися багато нового, що допоможе нам у майбутній професійній діяльності. Тому під час навчальної роботи, викладачі всіх кафедр намагаються прищепити курсантам любов до підручників, наукових видань і збірників. Також з метою поширення виховної роботи проводяться різноманітні конференції, до яких залучають усіх охочих курсантів, які прагнуть поглибити свої знання з різноманітних дисциплін.

Отже, засоби правового виховання є важливим елементом формування професійної культури курсантів. З їх допомогою здобувачі вищої освіти НАВС накопичують свої знання, розвиваються та стають фахівцями вищого рівня. Це все позитивно вплине на їх майбутню діяльність, благо нашої держави та Українського народу.

Список використаних джерел

1. Андрусишин Р. М. Поняття та сутність правового виховання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 12–15. URL: http://lsej.org.ua/4_2014/4_2014.pdf#page=12.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 10 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

3. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

5. Легуша С. М., Супрун М. О. Правове виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України: сутність, функції та механізм : монографія. Київ : Київ. юрид. ін-т, 2005. 265 с.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила дорожнього руху» від 10 жовт. 2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>.

7. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

8. Теорія держави і права в схемах та таблицях : навч. посіб. / кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ : Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.